

Efterfrågedriven innovation för högre kvalitet på nöt- och lammkött

Ett treårigt EU-finansierat projekt med målsättning att skapa bättre förutsättningar för nöt- och lammköttproducenter i regionen Västra Götaland (Sverige), Nord- och Midtjylland (Danmark).

Detta är ett samarbete mellan forskning, lantbruk och industri som verkar inom köttnäringen.

I projektet fokuserar vi på att öka kunskapen om god ätkvalitet och etisk kvalitet från uppfödare till konsument.

Projektid: 2016-09-01 – 2019-08-31

Udfordringer med markedsdrevet dyrevelfærd Et værdikædeperspektiv

Klaus Brønd Laursen og Lars Esbjerg

MAPP – Centre for research on customer value in the food sector

Department of Management

Aarhus University

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Nationale og regionale forskelle

- Sverige
  - I Sverige er der en forventning om mindre kødforbrug, men mere forbrug af svensk kød
  - Samtidig er der stor tiltro til eksisterende svensk mærkning
- Danmark
  - I Danmark er der en stigende tendens til mere kvalitet og lokalt
  - Stadig stor industri produktion – eksport fokus
  - To nye konkurrerende dyrevelfærdsmærker
- I begge lande: jo tættere på producenten jo mere tillid
- Udgangspunktet for vores arbejde: der er en stigende efterspørgsel og fokus på dyrevelfærd i både Sverige og Danmark

Baggrund

- MAPP har tidligere arbejdet med dyrevelfærd i forskellige sammenhænge
- Vi ønsker at bygge videre på disse erfaringer og **at opnå en dybere forståelse for den rolle dyrevelfærd spiller for forskellige interessenters kvalitetsopfattelse af okse- og lammekødsprodukter**
- I et værdikædeperspektiv fokuseres der blandt andet på de interaktioner, der gør samarbejdet i kæden muligt
- En værdikæde er et udtryk for den sammenhæng, der er via et givent produkt, er mellem primær producent, forarbejdning, distribution og forbruger
- Værdikædeperspektivet anlægger et helhedsorienteret perspektiv på værdikæden

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Dyrevelfærd i et værdikædeperspektiv

- 'Værdi' har en dobbelt betydning
  - Økonomisk – uden denne dimension kan der ikke skabes god dyrevelfærd i produktionen
  - Normativt/etisk – uden denne dimension reduceres dyrevelfærd til minimumsstandarder
- Udfordringen: hvad er så god dyrevelfærd?
  - Forskellige perspektiver
    1. *Natural living approach* – dyrets mulighed for en naturlig adfærd
    2. *Biological function approach* – dyrets adfærd skal ses i relation til de omstændigheder det holdes under
    3. *The subjective experience approach* – fokus på dyrets følelser
- Der er ikke ÉN rigtig form for dyrevelfærd

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Korte og lange værdikæder

- Lange kæder
  - Detail
  - Ingen personlig interaktion
  - Stor volumen
  - Forsyningssikkerhed (stabilitet)
  - Faste forventninger
- Korte kæder
  - F.eks. producenter med egen gårdbutik
  - Personlig interaktion
  - Lille volumen
  - Dynamiske forventninger

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Dyrevelfærd i et værdikædeperspektiv

- I lange kæde er dyrevelfærd ofte en 'added value', der tilføres produktet for at berige det økonomisk
- I korte kæder er logikken ofte værdibaseret, baseret på en form for idealisme
- Hvilke udfordringer knytter der sig til at fastholde begge hensyn på tværs af de forskellige skel i værdikæden

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
REGIONUTVECKLINGSNÄMNDEN

mdt
regionutvecklingsförbud

Udfordringer

- Det klassiske udfordring for højt værdikæder:
- Hvordan fastholdes værdier så som 'dyrevelfærd', samtidig med at en økonomisk profitable forretnings- og kædemodel udvikles?
- Udfordringen er grundlæggende, at forskellige forståelser af dyrevelfærd spiller en rolle for forskellige interessenters kvalitetsopfattelse af okse- og lammekødsprodukter
- Udfordringerne i henholdsvis korte og lange værdikæder bliver derfor forskellige
  - Lange kæder
    - Fastholde etiske værdier igennem hele kæden
    - Skabe en fællesforståelse af hvad dyrevelfærd er og hvad det betyder for kødkvaliteten
  - Korte kæder
    - Distribution
    - Ustabil forsyningssikkerhed

Hvordan håndteres udfordringerne?

- Udfordringerne omkring dyrevelfærd håndteres forskelligt i kort og lange kæder
  - Korte – gennem interaktion (fx gårdbutikker)
    - Fordel: let at kommunikere dyrevelfærd
    - Ulempe: svært at skalere op
  - Lange – gennem labels og fx tredjepartscertifikationer
    - Fordel: standardisering af dyrevelfærdsopfattelse
    - Ulempe: svært at bevæge sig udover standarderne
    - Små producenter er udfordret på forsyningssikkerheden

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Konsumentparadokset

- Producenter, forarbejdningsvirksomheder og detaillister producerer og markedsfører blot hvad forbrugeren efterspørger
- Men forbruger kan ikke efterspørge noget der ikke er i handel
- Hvem skal tage det første skridt?
- Primære producenters muligheder for at ændre produktioner er langsigtet
- Derfor bliver det forarbejdnings- og detailledene, der har de bedste muligheder for at skabe ændringer

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Konklusion

- **Hvilken rolle spiller dyrevelfærd for forskellige interessenters kvalitetsopfattelse af okse- og lammekødsprodukter**
  - Primær produktion
    - Producenterne vil deres dyr det bedste under de forudsætninger de byder dem
  - Forarbejdning
    - Store aktører: levere hvad der efterspørges
    - Små aktører: god dyrevelfærd giver god kødkvalitet
  - Detaillister
    - Levere hvad forbrugeren efterspørger
    - Men en stigende bevidsthed om egen rolle

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Konklusion

- Dyrevelfærd er et emne, under stor samfundsmæssig bevågenhed
- Der er derfor mange (modsatrettede) forventninger til begrebet
- Derfor skal man forstå fokuset på dyrevelfærd i sammenhæng med andre lignede fænomener
  - Bæredygtighed, CO2
  - Miljø
  - 'Grøn' politik
- To udfordringer
  - Dyrevelfærd er et svært at definere entydigt
  - De midterste led i værdikæden har et stort ansvar

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Implikationer

- Markedet er ikke noget der ligger der ude, men noget der skabes i kraft af de relationer virksomheder indgår i
- Informationsdeling er en væsentlig faktor: gennemsigtighed – sporbarhed
- Men der er ingen sikkerhed for at værdier iagttages ens i alle led af kæden
- Tillid til at producenterne faktisk leverer hvad produktet lover er derfor centralt
- En måde at skabe tillid er ved at tage aktiv stilling

AARHUS UNIVERSITY

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

Projektets övergripande mål

Målet för projektet är att finna fler innovativa tekniker och metoder som skapar bättre förutsättningar för primärproducenter och det vidareförädlade ledet inom regional nöt- och lammköttproduktion att möta efterfrågan ifrån olika kundgrupper avseende ätkvalitet och etisk kvalitet och därigenom stärka sin konkurrenskraft såväl nationellt som internationellt. Detta uppnås genom att utveckla, tillämpa och verifiera metoder och tekniker som utvecklats inom forskningen samt genom att stärka kommunikationen gentemot konsument för att öka deras kunskap om kött och köttkvalitet